

Të dhëna bazike të lëndës	
NDOTJA DHE MBROJTJA E MJEDISIT	
Njësia akademike:	Fakulteti i Shkencave të Jetës dhe Mjedisit
Titulli i lëndës:	Ndotja dhe mbrojtja e mjedisit
Programi:	Shkencat e Pyjeve dhe Mjedisit (SHPM)
Niveli:	Bachelor
Statusi lëndës:	Zgjedhore
Viti i studimeve:	Viti i parë , semestri i dytë
Numri i orëve në javë:	2+2
Vlera në kredi – ECTS:	5
Koha / lokacioni:	Do të përcaktohet
Mësimdhënësi i lëndës:	Prof. Asoc. Dr. Albana Plakiqi Milaimi
Të dhënat kontaktuese:	Tel: +383/44 352 943 E-mail: albana.milaimi@umi-prizren.com
Përshkrimi i lëndës:	Ky kurs është i projektuar për të ofruar studentëve një kuptim të plotë të ndotjes dhe ndikimit të saj në mjedis. Ai përfshin burimet, llojet dhe pasojat e ndotjes, si dhe strategjitë dhe teknologjitë për mbrojtjen e mjedisit. Kursi do t'i pajisë studentët me njohuritë dhe aftësitë e nevojshme për të analizuar, adresuar dhe parandaluar ndotjen e mjedisit.
Qëllimi i lëndës:	Kultivimi i aftësive të mendimit kritik është i përfshirë në të gjithë programin, duke e mundur studentët të analizojnë sfidat komplekse mjedisore me një sy kritik. Duke përfshirë veten në skenarët e zgjidhjes së problemeve në botën reale, studentët do të pasurojnë aftësitë e tyre për të shqyrtuar çështjet, vlerësuar dëshminë dhe propozuar zgjidhje të informuara. Në fund, një aspekt kritik i programit ndodhet në mbjelljen e një ndjenje përgjegjësie - të dy individuale dhe kolektive - për mbrojtjen e mjedisit. Përmes ushtrimeve reflektuese, diskutimeve etike dhe nismave të përfshirjes në komunitet, studentët do të zhvillojnë një ndërgjegje më të thellë për rolin e tyre në ruajtjen e mjedisit dhe kontributin për një të ardhme të qëndrueshme.
Rezultatet e të nxënës:	- Pas përfundimit të këtij kursi, studentët do të jenë në gjendje: - Kuptojnë konceptin e ndotjes dhe format e saj të ndryshme. - Identifikojnë dhe analizojnë burimet e ndotjes mjedisore. - Shqyrtojnë ndikimin e ndotjes në ekosisteme dhe shëndetin e njeriut. - Esplorojnë politikat dhe rregulloret aktuale për mbrojtjen e mjedisit. - Vlerësojnë dhe aplikojnë praktikën e qëndrueshme për parandalimin e ndotjes. - Analizojnë teknologjitë e reja për rimedimin e mjedisit. - Zhvillojnë aftësitë e mendimit kritik për vlerësimin e sfidave mjedisore. - Nxisin një ndërgjegje për përgjegjësinë individuale dhe kolektive për mbrojtjen e mjedisit.

Ngarkesa e studentit (duhet të korrespondoj me rezultatet e të nxënit të studentit)			
Aktiviteti	Orë	Ditë/javë	Gjithsej
Ligjërata	2	15	30
Ushtrime teorike/laboratorike	2	12	24
Punë praktike	2	4	8
Kontaktet me mësimdhënësin/konsultimet	1	5	5
Ushtrime në terren	2	3	6
Kollokfiume, seminare	4	2	8
Detyra të shtëpisë	2	4	8
Koha e studimit vetanak të studentit (në bibliotekë ose në shtëpi)	2	6	12
Përgatitja përfundimtare për provim	2	6	12
Koha e kaluar në vlerësim (teste,kuis,provim final)	2	2	4
Projektet, prezantimet ,etj	2	4	8
Totali			125 hours
Metodologjia e mësimdhënies:	Ligjëratat, diskutimet në klasë, studimet e rasteve, projektet grupore, ligjëratat nga ekspertët e mjedisit, ushtrime laboratorike, punë me ushtrime mjedisore, etj.		
Metodologjia e vlerësimit:	Vlerësimi i studentëve do të bazohet në pjesëmarrjen dhe përkushtimin e tyre, detyrat e shkruara, provën gjysmëmujore dhe provën përfundimtare. Provimi Gjysmësemestral - 20%, Projekt Grupor - 25%, Pjesëmarrja në Klasë dhe Diskutimet - 15%, Punim Kërkimor - 20%, Prova Përfundimtare - 20%. Kriteret për kalimin bazohen në vendimin e Këshillit Fakultativ, të prezantuar më lart në Raportin e Vetë-vlerësimit (RVV).		
Literatura			
Literatura primare:	1. William P. Cunningham and Mary Ann Cunningham (2021). Environmental Science: A Global Concern. 2. C. Borrego and A. I. Miranda (2016). Air Quality and Health. 3. Marcello L. Bergamaschi et al. (2018). Soil Pollution: A Hidden Reality. 4. Michael E. Kraft and Sheldon Kamieniecki (2018). Environmental Policy and Politics. 5. Speth, James Gustave, Haas, Peter (2006). Global Environmental Governance: Foundations of Contemporary Environmental Studies. 6. Case Studies and Real-World Applications: "Silent Spring" by Rachel Carson (1962). 7. The Sixth Extinction: An Unnatural History" by Elizabeth Kolbert (2014). 8. Mamadou Diallo et al. (2009). Emerging Technologies: Nanotechnology Applications for Clean Water.		

	9. Ronald L. Crawford and Don L. Crawford. (1997). Bioremediation Principles and Applications.
Literatura shtesë:	1. Dervish Rozhaja & M. Jablanovic: Pollution and Protection of environment. Prishtinë, 1980. 2. Erleta Kryeziu, Albana Milaimi (2020). Monitoring of environmental pollution with heavy metals in the woods of Drenas forests. Diploma Thesis, Universiteti Ukshin Hoti” Prizren. 3. Albana Plakiqi Milaimi, Qerim I. Selimi, Kasum Rr.Letaj, Artan Trebicka. (2015). Lead Effect on Aminolevulinic Acid Dehydratase Acti.ity of Feral Pigeon (Columba livia) in Drenas. Journal of Chemical Health Risks 5(4), 245–250. 4. Albana Plakiqi Milaimi, Qerim Selimi, Kasum Letaj, Artan Trebicka, Astrit Milaimi. ((2016) Accumulation of Heavy Metals in Feral Pigeons Living Near a Ferronickel Smelter. Pol. J. Environ. Stud. Vol. 25, No. 6, 1-5. Impact factor. 5. Leonora Çarkaj, Qerim Selimi2, Murtezan Ismaili & Albana Plakiqi Milaimi*. Monitoring of environmental pollution by heavy metal through the Roman snail (Helix pomatia) in Mitrovica-Kosovo. Carpathian Journal of Earth and Environmental Sciences, 2021, Vol. 16, No. 2, p.463 – 468; 6. Leonora Çarkaj1, Qerim Selimi2, Murtezan Ismaili1 , Albana Plakiqi Milaimi3* Roman Snail (Helix pomatia L.) as Bioindicator of Heavy Metals Pollution in Mitrovica Town, Kosovo. Ecological Engineering & Environmental Technology 2022, 23(3), 64–71.

Plani i dizajnuar i mësimi:		
Java	Ligjërata	Ushtrime
<i>Java e parë:</i>	Përkufizimi i ndotjes: përkufizimi dhe llojet e ndotjes; perspektivë historike mbi ndotjen mjedisore.	Vlerësimi i cilësisë së ujit: niveli i ph, oksigjeni i tretur, turbiditeti, dhe nivelet e ushqimit.
<i>Java e dytë:</i>	Përkufizimi i ndotjes: modelet globale dhe rajonale të ndotjes.	Monitorimi i cilësisë së ajrit: matja e ndërmarrësve të ndërthurura si materie e vogël, dioksidi i karbonit, dhe oksidet e azotit.
<i>Java e tretë:</i>	Burimet e ndotjes: burimet me pikë dhe pa pikë; burimet industriale, bujqësore, dhe shtëpiake.	Hulumtimi i ndotjes së tokës: analiza e mostrave të tokës për metale të rënda, pesticide, dhe ndotës të tjerë.
<i>Java e katërt:</i>	Burimet e ndotjes: ndotja atmosferike, e ujit dhe e tokës.	Simulimi i ligjit mjedisor: simulo het një proces ligjvënës ku studentët propozojnë

		dhe diskutojnë politika mjedisore lidhur me kontrollin e ndotjes.
<i>Java e pestë:</i>	Ndikimi i ndotjes: degradimi i ekosistemit	Auditimi i mbeturinave: analizë e deponisë së mbeturinave të gjeneruara në një zonë të caktuar.
<i>Java e gjashtë:</i>	Ndikimi i ndotjes: efektet në shëndetin e njeriut; pasojat sociale dhe ekonomike.	Eksperimenti i bioremedimit: përdorimi i mikroorganizmave për t'i shkatërruar ndotësit.
<i>Java e shtatë:</i>	Legjislacioni dhe politikat mjedisore: përmbledhje e ligjeve dhe rregulloreve mjedisore; marrëveshjet dhe protokollet ndërkombëtare.	Eksplorimi i energjisë rinovueshme si dielli, era, apo hidroenergja.
<i>Java e tetë:</i>	Legjislacioni dhe politikat mjedisore: roli i qeverisë dhe organizatave jo-qeveritare. Provimi gjysmësemestral	Vlerësimi i ndikimit mjedisor: projekti i propozuar, duke konsideruar burimet potenciale të ndotjes dhe duke sugjeruar masa zbutëse. Nënfatizon rëndësinë e planifikimit proaktiv në mbrojtjen mjedisore.
<i>Java e nëntë:</i>	Parandalimi dhe zbutja e ndotjes: praktika qëndrueshme.	Analiza e të dhënave mjedisore: analizë e të dhënave të vërteta mjedisore lidhur me ndotjen. Udheheqje në analizimin dhe interpretimin e të dhënave për të nxjerrë përfundime rreth tendencave dhe modeleve të ndotjes.
<i>Java e dhjetë:</i>	Parandalimi dhe zbutja e ndotjes: strategjitë e menaxhimit të mbeturinave; alternativa e energjisë rinovueshme.	Analiza e rasteve studimore: studimi i rastit love canal; raste historike të ndotjes, ndikimi në komunitete.
<i>Java e njëmbëdhjetë:</i>	Teknologjitë e reja për mbrojtjen e mjedisit: bioremeditimi.	Monitorimi mjedisor me ndihmën e remote sensing: teknologji për monitorimin e mjedisit.
<i>Java e dymbëdhjetë:</i>	Teknologjitë e reja për mbrojtjen e mjedisit: nanoteknologjia për kontrollin e ndotjes; qasje inovative për zvogëlimin e ndotjes.	Fushata e njoftimit të ndotjes në komunitet: projektimi dhe implementimi i një fushate sensibilizuese për ndotjen për një komunitet lokal.
<i>Java e trembëdhjetë:</i>	Analiza e studimeve të rasteve dhe projekteve grupore: analizimi i çështjeve mjedisore të botës reale.	Vlerësimi i rrezikut të shëndetit mjedisor.

<i>Java katërbëdhjetë:</i>	Analiza e studimeve të rasteve dhe projekteve grupore: zhvillimi i zgjidhjeve dhe rekomandimeve.	Sesiuni i folësit të ftuar: profesionist mjedisor.
<i>Java pesëmbëdhjetë:</i>	Rishikim dhe përgatitje për provimin përfundimtar.	Vizitë në terren: zonat e prekura nga ndotja: si zona industriale apo objekte trajtimi të mbeturinave.
Politikat akademike dhe kodi i sjelljes		
▪ Studenti duhet të jetë i ndërgjegjshëm dhe të respektojë institucionin dhe Kodin e etikës; Kodi-i-Etikës-per-studentet-e-UUHP-se.pdf (uni-prizren.com) ▪ Studenti duhet të respektojë orarin e ligjeratave, ushtrimeve dhe të jetë i vëmendshëm. ▪ Studenti posedojë dhe paraqesë ID kartën në provime e ndërmjeme dhe provime përfundimtare, ▪ Gjatë hartimit të projekteve të kursit, studenti duhet t'i përmbahet udhëzimet e dhëna nga mësimmshënësi. ▪ Gjatë orës së provimit është i ndaluar përdorimi i celularëve		